

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 176/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec sp. zn. 3T/129/2022 zo 14. decembra 2023 a uzneseniam Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tos/133/2023 a sp. zn. 4Nto/10/2023 z 8. januára 2024 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou (ako doplnenie podania po výzve na odstránenie nedostatkov návrhu vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 3014/2023) Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 26 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 145 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3, 4 a 5, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d), čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3T/129/2022 zo 14. decembra 2023 a uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5Tos/133/2023 a sp. zn. 4Nto/10/2023 z 8. januára 2024, ktoré navrhuje zrušiť. Zároveň od ústavného súdu požaduje prepustiť ho z väzby na slobodu; prikázať krajskému súdu, aby jeho trestnú vec odňal okresnému súdu a prikázal ju Okresnému súdu Rimavská Sobota; prikázať krajskému súdu, aby sťažovateľa „*neriešil senát, v ktorom by bol niektorý*“ z ním označených sudcov krajského

súdu; priznať mu primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom, o ktorého ustanovenie požiadal.

2. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh a ostatného spisového materiálu vyplýva, že s'ťažovateľ je okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/129/2022 na základe obžaloby Okresnej prokuratúry v Lučenci (ďalej len „okresná prokuratúra“) pod sp. zn. 1Pv 125/22/6606 podanej 5. októbra 2022 väzobne trestne stíhaný pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a zločin vydierania podľa §189 ods. 1 Trestného zákona.

3. Rozsudkom okresného súdu z 22. mája 2023 bol s'ťažovateľ uznaný vinným zo spáchania stíhaných trestných činov, za ktoré bol odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov a 6 mesiacov so zaradením s'ťažovateľa na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom strázenia. Zároveň mu bol uložený trest prepadnutia veci a ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou. Na základe odvolaní s'ťažovateľa a príslušného prokurátora krajský súd uznesením sp. zn. 4To/86/2023 z 5. septembra 2023 prvostupňový rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) a ods. 3 Trestného poriadku zrušil v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

4. Ústavnou s'ťažnosťou napadnutým uznesením č. k. 3T/129/2022-1755 zo 14. decembra 2023 okresný súd podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť s'ťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a zároveň nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. S'ťažnosť s'ťažovateľa proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu krajský súd uznesením sp. zn. 5Tos/133/2023 z 8. januára 2024 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú. Rovnako súd druhého stupňa rozhodol o nenahradení väzby s'ťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

6. Uznesením sp. zn. 4Nto/10/2023 z 8. januára 2024 krajský súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol s'ťažnosť s'ťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3T/129/2022 zo 14. decembra 2023, ktorým sa samosudca súdu prvého stupňa nevyhlásil z prejednávania a rozhodovania v predmetnej trestnej veci.

II.

Argumentácia s'ťažovateľa

7. S'ťažovateľ tvrdí, že jeho väzba je od počiatku nezákonná a „nezmyselná“. Okresnému súdu predkladal priame dôkazy, ktoré jednoznačne vyvracali dôvodnosť jeho trestného stíhania, preukazujúce, že k znásilneniu poškodenej nedošlo a že poškodená nevypovedala pravdu o skutkových okolnostiach stíhanej trestnej činnosti. Zákonný sudca (samosudca) okresného súdu svojím postupom znemožnil s'ťažovateľovi dokázať svoju nevinu predložením priamych dôkazov. V konaní samosudcu s'ťažovateľ nachádza naplnenie znakov skutkových podstát viacerých trestných činov, pre ktoré podal trestné oznámenie.

8. Podľa s'ťažovateľa zákonný sudca okresného súdu mu „zakázal predložiť a odprezentovať dôkazy, ktoré by preukázali, že obvinenie... je doslova vymyslené“. Rovnako mu bolo zakázané klásť poškodenej otázky. Tvrdí pritom, že vie priamymi dôkazmi preukázať, že poškodená, svedkovia a súdni znalci nehovorili v trestnom konaní pravdu. Umožnené mu bolo na hlavnom pojednávaní 30. novembra 2023 za prítomnosti poškodenej „pustiť len jednu nahrávku“, ďalšie nie.

Takisto na verejnom zasadnutí 14. decembra 2023 samosudca okresného súdu „zakázal“ sťažovateľovi „predložiť a odprezentovať dôkazy“, že dôvody väzby sú „postavené na klamstvách“.

9. Za klamstvo sťažovateľ považuje tvrdenie uvedené v napadnutom rozhodnutí okresného súdu, že 4. decembra 2023 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Uvedené podanie bolo označené iba ako „žiadosť“ (teda nie o prepustenie z väzby na slobodu) a bolo adresované predsedovi okresného súdu, nie samosudcovi, na ktorého protizákonné konanie sa v ňom sťažoval.

10. Rovnako sa mal zákonný sudca dopustiť klamstva, pokiaľ uviedol, že sťažovateľ 11. decembra 2023 doručil súdu žiadosť o okamžité prepustenie z väzby na slobodu s tým, že „bližšie dôvody neuviedol, ale túto žiadosť použil na znevažovanie sudcu“. Išlo o žiadosť zo 7. decembra 2023, v ktorej uviedol, že chce „odprezentovať“ všetky dôkazy vrátane zvukových nahrávok, správ medzi sťažovateľom a poškodenou a podobne. K znevažovaniu sudcu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v jeho trestnej veci konajúci samosudca nepožíva jeho úctu a v jeho očiach je to „hlúpy skorumpovaný, nespravodlivý sudca a tým, že spáchal niekoľko trestných činov... aj kriminálnik a zločinec“.

11. Podľa názoru sťažovateľa o zaujatosti sudcu a jeho snahe uškodiť mu svedčí v napadnutom prvostupňovom rozhodnutí urobený odkaz na list, ktorý sťažovateľ adresoval zapisovateľke vyšetrovateľa a ktorý ako dôkaz v prospech rozhodnutia o ponechaní sťažovateľa vo väzbe predložil príslušný prokurátor. Sťažovateľ trvá na tom, že išlo o slušný list, ktorý nemal „absolútne nič spoločné s týmto konaním a maximálne... odráža“ jeho slušnú a priateľskú povahu, čo „je normálne“.

12. Samosudca podľa sťažovateľa zavádzal, ak uviedol, že ako dôkazy vykonal zvukové záznamy predložené sťažovateľom a poškodenou. V skutočnosti došlo k prehratiu iba jednej nahrávky. Prehratie ďalších nahrávok, ktoré by potvrdili nedôveryhodnosť poškodenej, povolené nebolo a takisto nebolo sťažovateľovi umožnené vypočúvať poškodenú.

13. Podobne sudca okresného súdu „zakázal“ sťažovateľovi preukázať, že jeho „kriminálna minulosť“ nebola „kriminálnou“ a že znalecké posudky vypracované v danej veci sú neobjektívne a nepravdivé skrz podsunutie nepravdivej verzie prípadu a zatajenie niektorých dôkazov vyšetrovateľkou. Zavádzaním je tvrdenie sudcu okresného súdu, že vo veci vykonal rozsiahle dokazovanie na hlavnom pojednávaní, pretože na každom pojednávaní zakázal sťažovateľovi predložiť dôkazy jeho v prospech.

14. Slovaní sťažovateľa samosudca klamal, keď v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že poškodená pri svojom ostatnom výsluchu podrobne vypovedala o skutkoch v neprospech sťažovateľa. Podľa jeho presvedčenia ho poškodená neusvedčila, ale opäť tvrdila nepravdu. Pritom bolo sťažovateľovi zakázané pýtať sa na veci, v ktorých klamala. Rovnako mal podľa sťažovateľa sudca okresného súdu klamať, keď uviedol, že sťažovateľ cez sociálne siete útočí na príslušníkov justičnej stráže.

15. Napriek tomu, že na všetky tieto skutočnosti sťažovateľ upozorňoval v druhostupňovom konaní, krajský súd nielenže „nič správne nespravil“, ale konštatoval, že rozhodnutie okresného súdu zodpovedá zistenému stavu veci, je teda vecne správne a jeho odôvodnenie zodpovedá zákonu, je dostatočné a presvedčivé.

16. Sťažovateľ tvrdí a vie to dokázať, že „zápisnice zo súdnych konaní a uznesenia neodrážajú realitu toho, čo sudca... robí na pojednávaniach“. Zdôraznil, že celý prípad je „postavený na zlomyseľných klamstvách utkaných z poloprávd motivovaných pomstou“.

17. Ako porušenie čl. 145 ods. 4 ústavy sťažovateľ vníma vyjadrenie sudcu okresného súdu, že rešpektuje jedine rozhodnutie krajského súdu a podľa toho aj koná, takže ďalšie dokazovanie vykonávať nebude. Touto vetou sa podľa jeho názoru samosudca priznal, že ústava „pre neho nič neznamená a úmyselne ju nedodržiava“.

18. Sťažovateľ je vzhľadom na uvedené presvedčený, že v jeho prípade ide o nespravodlivý súdny proces. Považoval za potrebné zdôrazniť, že poškodenej nikdy nechcel ublížiť a listy, ktoré jej z výkonu väzby poslal (a ktoré poškodená „zneužila“ a bol kvôli nim obvinený z trestných činov vydierania a marenia spravodlivosti), mali za cieľ, aby poškodená neklamala, a tým neškodila jemu, jeho rodine, ale ani sebe (jej) a jej rodine. Ničím sa jej nevyhrážal, iba ju „slušnou formou varoval, že trestné činy, ktorých sa ona a niektorí jej svedkovia dopustili môže spôsobiť, že ju pre ovplyvňovanie svedkov a štátnych orgánov.... môžu dať do kolúznej väzby“. To, že napísal poškodenej listy z výkonu väzby, nepovažuje za trestné, a zopakoval, že sa jej nikdy nevyhrážal.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1 a 2, čl. 26 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 145 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3, 4 a 5, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d), čl. 13 a čl. 14 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 3T/129/2022 zo 14. decembra 2023 a uzneseniami krajského súdu sp. zn. 5Tos/133/2023 a sp. zn. 4Nto/10/2023 z 8. januára 2024, ku ktorému malo dôjsť tým, že v trestnej veci sťažovateľa neboli vykonané ním navrhované dôkazy, ktorými mal v úmysle preukázať svoju nevinu, a tým aj neopodstatnenosť pokračovania výkonu jeho väzby.

20. Pred tým, ako ústavný súd pristúpil k tomu, aby sa zaoberal podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa, skúmal, či ústavná sťažnosť spĺňa náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde podľa § 123 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Aj s prihliadnutím na žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie ústavný súd uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu napriek uvedenému nedostatku.

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu:

21. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc

ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 170/2022, III. ÚS 678/2021).

22. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 249/2021).

23. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho prvostupňového súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd trestne stíhanej osoby. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy nadriadenému druhostupňovému súdu. Sťažovateľ teda disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení okresného súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil a o ktorej následne rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5Tos/133/2023 z 8. januára 2024. Pretože právomoc krajského súdu poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa predchádzala oprávneniam ústavného súdu, je vylúčená jeho právomoc (ústavného súdu) na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5Tos/133/2023 z 8. januára 2024:

24. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

25. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru ústavný súd predovšetkým poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že v označených ustanoveniach čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu sú obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05), pričom prepustenie z väzby na slobodu môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, IV. ÚS 181/07). Z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru neexistujú medzi týmito právami zásadné rozdiely, keďže ustanovenia čl. 17 ústavy zahŕňajú aj práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, IV. ÚS 181/07). Ústavný súd preto v predmetnej veci posudzoval možnosť prípadného porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým postupom a uznesením krajského súdu spoločne.

26. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia (III. ÚS 271/07, I. ÚS 58/2017).

27. Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

28. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 165/02).

29. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu iba v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, inak môžu byť závery všeobecného súdu predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00).

30. Ústavný súd napokon pripomína, že súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky okrem iného na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré sú prenesené do špeciálnych ustanovení čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

31. Z hľadiska uvedených téz ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia krajského súdu sp. zn. 5Tos/133/2023 z 8. januára 2024, ktorý po stručnej rekapitulácii priebehu konania a v ňom vydaných rozhodnutiach, ako aj zhrnutí sťažnostnej argumentácie sťažovateľa okrem iného v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že na základe dovtedy konaných dôkazov existovalo dôvodné podozrenie, že skutky, pre ktoré bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie a následne podaná obžaloba, sa stali, tieto bolo možné posúdiť ako trestný čin a že sa ich mohol dopustiť sťažovateľ. Dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhanej trestnej činnosti podporovali v prvom rade výpovede poškodenej a troch ďalších (krajským súdom menovaných) svedkov, znalecké posudky štyroch súdnych znalcov, ako aj obrazovo-zvukové záznamy a fotodokumentácia, ktoré boli súčasťou spisu. Pokiaľ sťažovateľ spochybňoval dôveryhodnosť výpovede poškodenej, krajský súd akcentoval, že jej usvedčujúca výpoveď bola podporená aj výpoveďou ďalších menovaných svedkov a zabezpečenými listinnými dôkazmi. Pripomenul, že analýzu dôveryhodnosti poškodenej bude možné objektívne vykonať až po ukončení dokazovania. Materiálne podmienky väzby sťažovateľa tak krajský súd považoval za naďalej zachované.

32. K existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku krajský súd uviedol, že naďalej trvala dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom. Poukázal pritom na závažnosť, charakter a okolnosti stíhanej trestnej činnosti. V neprospech sťažovateľa svedčilo, že v čase rozhodovania o osobnej slobode mal evidované štyri záznamy za spáchanie rôznej trestnej činnosti, pritom aktuálnych skutkov sa mal dopustiť počas plynutia skúšobnej doby podmieneného odsúdenia za prečin nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. b) a c) Trestného zákona. Sklony sťažovateľa k páchaniu protiprávnej činnosti podporovalo aj päť záznamov o ním spáchaných priestupkoch.

33. Dôvodnosť pokračovania väzby krajský súd oprel aj o závery znaleckých posudkov týkajúcich sa osobnosti sťažovateľa, z ktorých vyplývalo, že u neho existuje riziko recidívy sexuálne motivovaného deliktu a jeho pobyt na slobode bez úspešného absolvovania sexuologického liečenia je nebezpečný. Súdny znalec navrhol tiež uloženie ochrannej sexuologickej liečby ústavnou formou. Podľa krajského súdu nebolo možné opomenúť súdnym znalcom zistenú okolnosť, že charakter sexuality sťažovateľa zodpovedal atribútom koordinačnej poruchy sexuálne motivačného systému, teda zodpovedal znakom sexuálnej agresivity. Podľa krajského súdu bolo evidentné, že dovtedajší život sťažovateľa nebol vedený v súlade s hodnotami spoločnosti a spoločenskými normami, pritom práve v prípade takých páchatel'ov, ktorí sa napriek predchádzajúcim odsúdeniam opakovane dopúšťajú trestnej činnosti, je umocnená obava,

že za predpokladu ich prepustenia z väzby na slobodu budú v trestnej činnosti pokračovať. Túto obavu mala zvyšovať sexuologická porucha sťažovateľa so znakmi sexuálnej agresivity. Krajský súd zastával názor, že nebolo možné opomenúť záver vypočutých súdnych znalcov potvrdzujúci existujúce riziko recidívy sexuálne motivovaného protiprávneho činu u sťažovateľa, ktorí jeho pobyt na slobode označili za nebezpečný.

34. Krajský súd poukázal tiež na skutočnosť, že sťažovateľ z výkonu väzby sústavne kontaktuje poškodenú pod rôznymi zámienkami. Z jej podania z 23. októbra 2023, ku ktorému pripojila listy, ktoré jej sťažovateľ poslal, a aj z jej výsluchu na hlavnom pojednávaní 30. novembra 2023 vyplynula jej obava a strach zo sťažovateľa, že by ju znovu prenasledoval. Rovnako krajský súd prihliadol aj na list predložený prokurátorom na hlavnom pojednávaní, ktorý bol adresovaný zapisovateľke vyšetrovateľa a z obsahu ktorého bolo možné usudzovať, že sťažovateľ naďalej vyhľadáva ženy, ktoré sú mu sympatické.

35. Všetky tieto skutočnosti podľa krajského súdu bezpochyby podporovali dôvodnosť obavy, že sťažovateľ po prepustení na slobodu bude pokračovať v trestnej činnosti, a teda dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku boli dané.

36. Rozhodnutie o nenahradení väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka krajský súd odôvodnil okolnosťami tohto prípadu, najmä povahou a závažnosťou trestnej činnosti, ale aj osobu sťažovateľa, ktorý spôsobom doterajšieho života nedával záruku, že by podmienky probačného dohľadu dodržiaval, a to ani za predpokladu uloženia primeraných povinností a obmedzení či ich kontroly prostredníctvom elektrotechnických prostriedkov.

37. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že mu nebolo umožnené predložiť dôkazy o jeho nevine, krajský súd poukázal na zápisnicu okresného súdu o verejnom zasadnutí zo 14. decembra 2023, v ktorej mu samosudca okresného súdu vysvetlil, že ďalšie dokazovanie nebude vykonávať iba v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, keďže nešlo o rozhodovanie o vine.

38. K námietke, že väzba má negatívny vplyv na psychické a fyzické zdravie matky sťažovateľa alebo na materiálno-ekonomickú situáciu jeho detí, krajský súd uviedol, že tieto okolnosti nie sú zákonnými dôvodmi na jeho automatické prepustenie z väzby na slobodu. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že jeho väzba je nezákonná a nedôvodná a orgány činné v trestnom konaní či samosudca konali v rozpore so zákonom, krajský súd akcentoval, že nezistil žiadne pochybenie v procesnom postupe orgánov činných v trestnom konaní a následne ani okresného súdu. Jednotlivé procesné úkony boli vykonávané zákonne, priebežne a v primeraných lehotách s ohľadom na náročnosť a závažnosť tejto trestnej veci, ktorú bolo potrebné posudzovať komplexne, ale zvlášť s prihliadnutím na skutočnosť, že trestné konanie sa vedie pre závažné trestné činnosti.

39. Z týchto dôvodov krajský súd sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe zamietol.

40. Podľa názoru ústavného súdu z obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu jednoznačne vyplýva, že tento sa pre rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu o jeho väzbe všetkými relevantnými tak právnymi, ako aj skutkovými otázkami zaoberal a na tieto dal jasné a presvedčivé odpovede. Krajský súd sťažovateľovi ozrejmil, v čom spočívalo splnenie materiálnych podmienok jeho väzby a vyčerpávajúcim spôsobom uviedol zistené konkrétne skutočnosti, z ktorých vyplývala dôvodná obava, že by sa sťažovateľ po svojom prepustení

na slobodu mohol správať spôsobom predpokladaným v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V odôvodnení druhostupňového uznesenia uvedený opis týchto konkrétnych skutočností, pre ktoré bolo v konečnom dôsledku rozhodnuté o potrebe ponechania sťažovateľa v tzv. preventívnej väzbe, je podľa ústavného súdu výpovedný a presvedčivý, splňajúci požiadavky čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru kladené týmito ustanoveniami na rozhodnutie o osobnej slobode.

41. Argumentácia krajského súdu a na ňu nadväzujúci prijatý právny záver sú pritom založené na racionálnej úvahe s uvedením logických súvislostí prameniacych zo zistených konkrétnych skutočností. Krajským súdom uvedené dôvody sú pochopiteľné, rozumné, dostatočné a najmä opreté o vykonané reálne dôkazy. Z rozhodnutia nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

42. Krajský súd neopomenul reagovať ani na výčitku sťažovateľa tvoriacu podstatu ústavnej sťažnosti spočívajúcu v jeho tvrdení, že samosudca okresného súdu mu „zakázal“ predkladať a „odprezentovať“ dôkazy svedčiace o jeho nevine. Sťažnostný súd upresnil, že sudca prvostupňového súdu nemienil vykonávať ďalšie dokazovanie iba vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe, z čoho možno implicitne dedukovať, že vo veci samej takto postupovať (nevykonávať ďalšie dokazovanie) nezamýšľal. Podľa názoru ústavného súdu v rámci rozhodovania o väzbe skutočne nevzniká s prihliadnutím na zásady a podmienky rozhodovania o osobnej slobode procesný priestor na vykonanie „neobmedzeného“ rozsahu dokazovania napríklad v takej miere, ako je to potrebné pre rozhodnutie o vine. Podstatným pre zachovanie ochrany základných práv sťažovateľa bolo, že tak okresný súd, ako aj krajský súd skúmali splnenie formálnych a materiálnych podmienok pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa väzbou a uviedli konkrétne skutočnosti vyplývajúce z konkrétnych dôkazov, ktoré ponechanie sťažovateľa vo väzbe adekvátne odôvodňovali.

43. Pokiaľ sťažovateľ obviňuje samosudcu z klamstiev a zavádzania v prvostupňovom rozhodnutí (body 9 – 14 odôvodnenia tohto rozhodnutia) s tým, že krajský súd s touto skutočnosťou nič nespravil, ústavný súd k tomu uvádza, že sťažovateľom prezentované sentencie nie sú spôsobilé vyvolať ním sledovaný zámer, teda spochybníť ústavnú konformitu napadnutého rozhodnutia krajského súdu, a možno ich hodnotiť iba ako averziu motivovanú snahu sťažovateľa za každú cenu dosiahnuť vylúčenie konajúceho samosudcu okresného súdu z vykonávania úkonov v jeho trestnej veci.

44. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

45. Poukazujúc na všetky dosiaľ uvedené zistenia a dôvody, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu je dostatočné, presvedčivé, bez znakov

svoju vôľu. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vo vzťahu k zákonom predpokladanému ponechaniu sťažovateľa vo väzbe nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcim súdom vrátane právnej úpravy základného práva na slobodu podľa ústavy a dohovoru s dôsledkom jeho porušenia.

46. Na základe uvedených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5Tos/133/2023 z 8. januára 2024:

47. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím konajúcich súdov o jeho osobnej slobode, poukazujúc na svoju konštantnú judikatúru, uvádza, že vo veciach, v ktorých sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v trestnom konaní, sa uplatňuje vzťah špeciálneho a všeobecného, pokiaľ ide o vzťah medzi jednotlivými čiastkovými právami tvoriacimi súčasť základného práva na súdnu ochranu garantovaného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a ustanoveniami čl. 17 ústavy, ktorý garantuje osobnú slobodu. Z uvedeného vyplýva, že čl. 46 ústavy, porušenie ktorého sťažovateľ tiež namieta, je v trestných veciach v zásade aplikovateľný len na rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia vzneseného voči konkrétnej osobe, t. j. na konanie a rozhodovanie vo veci samej, kým na rozhodovanie vo väzobných veciach je aplikovaná špeciálna úprava obsiahnutá v čl. 17 ústavy. Je to tak z dôvodu, že označený článok ústavy zahŕňa všetky základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto sa na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikujú špeciálne ustanovenia o osobnej slobode vyplývajúce z čl. 17 ústavy, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ústavy a naň nadväzujúce ďalšie články siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (vrátane sťažovateľom označených čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe) garantujúce právo na súdnu ochranu (m. m. napr. I. ÚS 100/04, II. ÚS 10/2016, I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010, II. ÚS 311/2013, IV. ÚS 444/2013, I. ÚS 95/2021).

48. Sťažovateľ teda namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom a uznesením krajského súdu (ale aj okresného súdu) v súvislosti s rozhodovaním o pokračovaní jeho väzby, na ktoré sa ním označené články ústavy vecne nevzťahujú.

49. Obdobne vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a uznesením krajského súdu, ako aj okresného súdu ústavný súd pripomína, že označené ustanovenie je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach opäť aplikovateľné v zásade len na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. trestnom obvinení) a nevzťahuje sa v plnom rozsahu na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska väčšiny procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (m. m. napr. I. ÚS 256/07, II. ÚS 15/05, III. ÚS 272/03, IV. ÚS 65/05). Tento právny názor vychádza z rešpektovania rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len

„ESLP“), v zmysle ktorej sa osobná sloboda chráni v zásade prostredníctvom čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom (čl. 5 ods. 1 dohovoru), pritom súčasťou záruk vyvoditeľných z čl. 5 dohovoru je aj ochrana práva jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným priet'ahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), ako aj ochrana práva jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene [(čl. 5 ods. 4 dohovoru); k uvedenému pozri napr. Khudoyorov v. Rusko, č. 6847/02, rozsudok ESĽP z 8. 11. 2005, body 124 –125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESĽP z 26. 10. 2006, body 103 a 115]. Uvedené síce nevylučuje, aby v odôvodnených prípadoch bolo možné aplikovať aj také procesné garancie, ktoré svojou povahou sú podradené pod čl. 6 dohovoru, ich využitie však prichádza do úvahy iba primerane (*mutatis mutandis*) s prihliadnutím na osobitosti konania o pozbavení osobnej slobody (Trepashkin proti Rusku, č. 2, rozsudok, 16.12.2010, č. 14248/05, § 148). O takéto okolnosti však v prejednávanej veci podľa názoru ústavného súdu nejde.

50. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru ústavný súd uvádza, že sťažnosťou napadnuté rozhodnutie tak krajského súdu, ako aj okresného súdu sa evidentne týka ďalšieho trvania pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa, nie jeho prvotného vzatia do väzby. Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je *ratione materiae* súčasťou najmä čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje predovšetkým na rozhodovanie o pozbavení osobnej slobody (o zatknutí či zadržaní a následne o vzatí do väzby). Sťažovateľove námietky týkajúce sa prípadného porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu v označenom konaní preto ústavný súd posúdil ako zjavne neopodstatnené (obdobne napr. I. ÚS 338/06, I. ÚS 352/06, II. ÚS 318/06, III. ÚS 34/07) s tým, že v okolnostiach daného prípadu bolo potrebné posúdiť ich z hľadiska sťažovateľom označeného čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, k čomu v konečnom dôsledku došlo.

51. Vychádzajúc z uvedených dôvodov, je zrejmé, že na vec sťažovateľa (týkajúcu sa rozhodovania o jeho osobnej slobode) sú ustanovenia čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) dohovoru neaplikovateľné, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1 a 2 a čl. 26 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 13 a čl. 14 dohovoru:

52. Okrem skutočnosti, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti porušenie označených práv nijako zvlášť argumentačne nepodporil (najmä pokiaľ išlo o základné práva podľa čl. 24 ods. 1 a 2 a čl. 26 ods. 2 ústavy), je zrejmé, že prípadný neprípustný zásah do týchto práv konajúcimi všeobecnými súdmi odvíja od porušenia základného práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy), príp. na slobodu a bezpečnosť (čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru), či práv na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru).

53. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označených práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 24 ods. 1 a 2 a čl. 26 ods. 2 ústavy a čl. 13 a čl. 14 dohovoru.

54. Aj v tejto časti preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.5. K namietanému porušeniu práv uznesením krajského súdu sp. zn. 4Nto/10/2023 z 8. januára 2024:

55. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia ním označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru aj uznesením krajského súdu, ktorým bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zo 14. decembra 2023 o nevyhlásení samosudcu súdu prvého stupňa z prejednávania a rozhodovania v trestnej veci sťažovateľa vedenej okresným súdom pod sp. zn. 3T/129/2022.

56. Ústavný súd sa vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už viackrát zaoberal ústavnými sťažnosťami, v ktorých sťažovatelia namietali porušenie svojich ústavou garantovaných práv v súvislosti s rozhodovaním všeobecných súdov o námietkach zaujatosti vznesených sťažovateľmi ako účastníkmi (stranami) súdneho konania proti zákonnému sudcovi, pričom jeho judikatúra v porovnateľných veciach sa ustálila na niekoľkých zásadných východiskách (IV. ÚS 303/2010, II. ÚS 67/2019, II. ÚS 17/2022, II. ÚS 501/2023).

57. Právu účastníka (strany) súdneho konania na nestranný súd zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti rozhodné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (obdobne pozri napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05, IV. ÚS 38/09). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu ústavne akceptovateľným spôsobom prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (sp. zn. I. ÚS 73/97).

58. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom súdnom konaní garantované najmä prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania predmetnej veci pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu.

59. Z ústavným súdom vyžiadaných písomných podkladov vyplýva, že sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti konajúceho samosudcu priamo v žiadosti „o okamžité prepustenie z väzby“ adresovanej okresnému súdu a ktorú odôvodnil tým, že „Nakoľko sudca ██████ v mojom prípade pácha rôznu trestnú činnosť a neprestal ani po tom, čo som mu jeho protizákonnosti odpustil

v nádeji, že si uvedomí svoje pochybenia, tak žiadam, aby o mojom prepustení nerozhodoval tento nespravodlivý a pravdepodobne skorumpovaný sudca, a aby som s týmto nespravodlivým sudcom, ktorý porušuje zákony Slovenskej republiky a dokonca Ústavu Slovenskej republiky už nemal žiadne pojednávanie, okrem prípadu, keď bude tento sudca sedieť v lavici obžalovaných! Úprimne mi je ľúto sudcu [REDAKOVANÉ], že sa dobrovoľne nechal zatahnuť do trestnej činnosti a hrozí mu 15 rokov väzenia, pretože spáchal viaceré trestné činy...“.

60. Z uvedenej formulácie vyplýva, že sťažovateľ sa vznesenou námietkou zaujatosti domáhal vylúčenia sudcu okresného súdu z konania o jeho prepustení z väzby.

61. V tejto súvislosti je vo vzťahu k aplikovateľnosti sťažovateľom označených základných práv a slobôd na konanie o námietke zaujatosti v danej veci potrebné uviesť, že obdobne tu platia závery častí III.2. až III.4. tohto rozhodnutia. Teda právo na zákonného sudcu (v širšom na nestranný súd) je obsiahnuté nielen v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj v čl. 5 dohovoru, keďže pojem „súd“ tu musí mať rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tých istých dôvodov treba právo na zákonného/nestranného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy považovať aj za súčasť čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch, keď súd rozhoduje o väzbe. Právo na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy sa naproti tomu vzťahuje na konanie vo veci samej (m. m. II. ÚS 616/2016, II. ÚS 348/2016, III. ÚS 796/2016).

62. Ústavný súd sumarizuje, že pokiaľ sa rozhoduje o osobnej slobode, vzťahuje sa čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru vzhľadom na už uvedené aj na všetky akcesorické konania súvisiace s rozhodovaním o väzbe sťažovateľa, kde nepochybne patrí aj konanie o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti sudcu, ktorý rozhodoval o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (m. m. III. ÚS 321/2022). Z uvedených dôvodov je zrejmé, že namietanie porušenia ostatných sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru sú vo vzťahu k tomuto konaniu zjavne neopodstatnené [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

63. K posúdeniu tejto časti ústavnej sťažnosti tak ústavný súd pristúpil skrz záruky čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru.

64. Pretože sa samosudca v danej veci necítil zaujatý podľa § 32 ods. 1 a 3 Trestného poriadku sa z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku z prejednávania a rozhodovania v tejto trestnej veci nevylúčil.

65. Krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu samosudcu okresného súdu zamietol s odôvodnením, že dôvody zaujatosti predpokladané § 31 ods. 1 Trestného poriadku nezistil. Pre vylúčenie neboli splnené subjektívne ani objektívne podmienky. Konajúci sudca súdu prvého stupňa neuviedol, že by mal vzťah k niektorej zo strán trestného konania, resp. pomer k prejednávanej veci a krajský súd nevzhladol ani existenciu objektívnych skutočností, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že by zaujatý mohol byť (tzv. teória zdania). Námietky sťažovateľa, že samosudca je klamár a zločinec, krajský súd nepovažoval za relevantné, išlo iba o neprípustné invectívy voči sudcovi, ktoré nemajú vplyv na rozhodnutie o vylúčení sudcu. Pokiaľ sťažovateľ namietal hodnotenie dôkazov sudom prvého stupňa a predkladal vlastné hodnotenie dôkazov a vlastné predstavy záverov, ktoré mali vyplynúť z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní, tak v tejto súvislosti sťažnostný súd poznamenal, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany konania, aby sa súd stotožnil s jej právnymi názormi,

návrhmi a hodnotením dôkazov, a preto ani táto skutočnosť nemohla zakladať dôvod na vylúčenie sudcu.

66. Krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu o tom, že sťažovateľom uvádzané dôvody zaujatosti sú len vo všeobecnej rovine, vyjadrujúce jeho subjektívny pocit o nespravodlivosti konania bez splnenia zákonných dôvodov na vylúčenie samosudcu z vykonávania úkonov v tomto trestnom konaní.

67. Ani túto argumentáciu krajského súdu ústavný súd nepovažuje za ústavne nekonformnú. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejme, ktoré zistenia a okolnosti viedli krajský súd k rozhodnutiu o potrebe zamietnutia riadneho oprávneného prostriedku sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nevyklúčení samosudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci sťažovateľa. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia pritom nemožno považovať za nedostatočné ani za svojvoľné či nepreskúmateľné. Nemá k predmetnej argumentácii krajského súdu žiadne výhrady, preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

68. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

69. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd tak žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

70. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu